

ACC. N:R M. 14938:1-3.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Tor Kvant, Hermantorp*
 Härad: *Konga* Berättare: " " "
 Socken: *Hermantorp* Berättarens yrke: *glasblåsare*
 Uppteckningsår: *1960* Född år *1902* i *Hermantorp*

*Skyddande, utvecklande och roande föremål
 för barn i kryppåldern. s. 1-3.*

LuF 114

7/10-60

SKYDDANDE, UTVECKLANDE OCH ROANDE FÖREMÅL FÖR BARN I KRYPÅLDERN.

När barnet börjar krypa och försöka gå är det utsatt för många faror. På vilka sätt har man då velat hindra barnet att skada sig? Har man försökt att särskilt skydda vissa kroppsdelar? Vilka? Användes något slag av huvudskydd och hur såg i så fall detta ut och vad kallades det? Användes t.ex. stoppade mössor eller hattar? Av vilket material var de? Brukade man pryda dem på något särskilt sätt? Händes det att man lindade trasor om huvudet på barnet för att det inte skulle slå sig när det föll? Tillverkades på annat sätt någon slags "huvudkrans"? Har man använt, eller har Ni hört talas om s.k. fallhatt, fallvalk, fallvals eller fallskärm? Hur såg dessa i så fall ut (rita gärna av de olika föremålen eller gör en enkel teckning efter minnet? Hur och av vilket material förfärdigades de? Av vem? Köptes de och i så fall var? Kom de till trakten utifrån t.ex. med handelsmän eller sjöfolk? Ärvdes de från generation till generation? Lånades de ut till släktingar eller grannar? Fick varje barn en egen? Användes sådana allmänt eller förekom de bara i vissa familjer och i så fall vilka? Användes sådana skydd hela dagen eller endast vid vissa tillfällen? Vid vilken tidpunkt i barnets utveckling började man använda dem? När kom dessa föremål ur bruk i Eder trakt? Känner Ni till varför man slutade upp att använda dem? Om några av de här efterfrågade föremålen, efter vad Ni vet, finns bevarade på hembygds-museer eller i enskild ägo, eller om det finns något barnfotografi där de kommit med, vore vi tacksamma att få närmare upplysningar härom.

Brukade man stänga in barnen på något sätt för att de inte skulle skada sig? Användes t.ex. gungor, hagar, lådor eller fjärdingar? Tjustrade man barnen? På vilket sätt? Hur länge? Vid vilken tidpunkt i barnets utveckling började och slutade man med sådana hinderanordningar? Har Ni hört talas om att man satte bjällror på barnet för att kunna höra var det var? Försökte man hindra att barnet tröttade ut sig vid kropps- och gåövningar och i så fall hur?

Försökte man medvetet bibringa barnet vissa färdigheter, som sitta,

gå, äta med redskap o.s.v.? Använde man särskilda föremål till detta, t.ex. gästol eller sele? Brukades pottstolar? Barnstolar? Beskriv de föremål som användes. Var tillverkades de och hur anskaffades de? Användes sådana föremål allmänt eller förekom de blott i vissa familjer? Vilka? Har dessa föremål kommit ur bruk, och i så fall när, eller har de blott ersatts av modernare sådana? Fick det krypande barnet en pall, liten stol eller kälke att skjuta framför sig? Hur gammalt brukade barnet vara när ovannämnda föremål togs i bruk och hur länge i dess liv användes de?

Var det vanligt att man gav ett barn i krypåldern leksaker eller andra roande föremål? Vilka föremål känner Ni till? När användes de? Skallror, Bollar? Benringar? Visselpipor? Beskriv material och utseende. Hur anskaffades de? Särskilda benämningar på dessa föremål? Fanns det några i huset fastsatta föremål som vid beröring kunde ge ifrån sig ljud och på så sätt roa barnet? Beskriv i så fall dessa. Vad kallades de? Angiv ungefärlig tidpunkt för när de var i bruk och om möjligt orsaken till att man upphörde med sådana anordningar.

April 1960.

Frågelista nr 114

Skyddade, Otvvecklade och Roande Föremål

Främmer inget av vad som i ord nr 1 efterfrågas.

Det hände att man hade ett slags gungor i mitt och andras hem men de tjänade mera till att få barnen i rörelse med alla vaggbyxor.

Därefter förekom oftast i mitt och andras hem att man uppmanade barnen att bli lära sig sitta. Barnet satte sig i ett hörn så fick det en kudd framför sig. Lite underlättade ju detta för barnet att lära sig sitta.

Om jag var liten gick jag på en gård en s.k. stå- eller gästol. Det var en pall med fyra

ben och ett hål i plankan. Pallen
var så hög så att barnet kunde
stå i öppningen och ha armarna uppe
på plankan. Senare har jag sett
mågan dylika. Jag tror mig dock kunna
säga att de ej var allmänna. De ex.
jag sett har varit huggjorda.
Dessa gå eller ståtstolar har jag varit
på de senaste femtio åren.

I barnåldern användes en del lek-
saker. Gemensamma benämningen
för dessa var ropäcker (ropäckä).
Jag minns särskilt små enkla
skallar av bleck. Dessa köptes
på marknaderna.

Längst tillbaka låt man de små
även få leka med mystan. Men
fästade trädändan och så hade

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

man en tall. Visselpiparna som
man gjorde själv tillhörde de högre
barnälderna.

Bekläder att jag y kan vara ut
förligare.

Stornantag den 6 okt 1960
För Frank